μαζὴ μὲ τὶς ἄλλες τιμὲς καὶ δόξες, οἱ Ἑλλαδοδιαβασμένοι, οἱ πεφωτισμένοι, οἱ Ἰθύντορες τῶν τυχῶν τοῦ ἔθνους, οἱ μεγαλόστομοι !!!

Ὅσοι βλέπουν τὶς προκοπὲς τοῦ Κράτους καὶ ἀντικρύζουν τὸν κατηφορικὸ δρόμο ὅπου σέρνει το, ἡ Ἑλλαδομανία καὶ Γραμματομανία θὰ ἐτσι μούδιαζαν ἂν οἱ ἐνενήντα στοὺς ἑκατὸ Ρωμιοὶ δὲν εἶταν εὐτυχῶς ἀμόρφωτοι ἀκόμα, ξένοι ἀπὸ τὴν τρομερὴ ἐξυπνάδα καὶ θύματά της ἄκακα.

Πρὸς τοὺς ἀθώους αὐτοὺς χρέος ἱερὸ εἶνε νὰ ποῦμε τὴν ἀλήθεια καὶ δουλειά μας πατριωτικὴ φυσικά, ὁμαλὰ, ἀπερίτεχνα, νὰ τοὺς φωτίσουμε τὸ δρόμο μιᾶς ἀνατροφῆς φυσικῆς, ἐπιστημονικῆς, ἐθνικῆς.

Πρὸς τὸν ἀμόρφωτο λοιπὸν Ρωμιὸ ἐστράφηκαν μὲ μιὰ γλυκειὰν ἀπαντοχὴ ὅσοι θέλουν νὰ δημιουργήσουν ἕνα μέλλον στὴν πατρίδα τους. Τὴν ἀγνὴ Ρωμιοσύνη, τὴν ἀνόθευτη γλῶσσα της, τὶς γνήσιες ἐθνικὲς συνήθιες καὶ τἄδολα ἐθνικὰ στοιχεῖα μελετῶντας θὰ δυναμώσουν καὶ θ' ἀναθρεψουν τὸν Ἐθνικὸ χαρακτῆρα.

Ζωοδότειρα ἡ μελέτη τοῦ λαοῦ θὰ φωτίση τὴν ἐθνικὴ Συνείδηση καὶ θὰ φανερώση τὴν ἀληθινὴ λαϊκὴ Μόρφωση.

Ἀπὸ τὶς δυὸ μαζὴ παντοδύναμη θὰ προβάλη μιὰ μέρα, ἡ ἐθνικὴ θέληση, Δύναμη, Σταδιοδρομία.

Γιὰ τοῦτο ἐκεῖνος ποὺ μελετᾷ τ' ἄδολα στοιχεῖα τοῦ ἔθνους ἢ ἐκεῖνος ποὺ πασχίζει καὶ συντρέχει ν' ἀνατραφοῦν οἱ ἀνόθευτες αὐτὲς δυνάμεις, γίνεται ὁ πρόδρομος τῆς προόδου, βαδίζοντας στὸ δρόμο της.

Ἀλλ' ὁ δρόμος του θὰ εἶνε μακρινός! ἂς τὸν κρατᾷ ξεκούραστο ἡ συναισθηση τοῦ μεγάλου χρέους.

Οἱ δυσκολίες πολλές, τὰ ἐμπόδια τρανά, οἱ ἀντίμαχοι κακόπιστοι. Κ'ἡ ἰδέα ὅμως ἱερὴ καὶ ὡραία.

Λένε πῶς ἡ ἀνθρωπότης στὴ Γῆ θὰ περάση τρία στάδια, ὅμοια μὲ τὰ στάδια ποὺ χαρακτηρίζουν τὴν ἱστορία κάθε ἰδέας.

Τὸ πρῶτο, ποὺ ἔληξε μὲ τὴ νηπιότητα τοῦ ἀνθρώπου, ἦταν ἡ ὁμοφωνία ὅλου τοῦ κόσμου στὴν ἀγκαλιὰ τῆς ἄγνοιας καὶ τῆς ἀμάθειας.

Τὸ δεύτερο, τὸ σημερινό, τὸ χαρακτηρίζουν οἱ διαφωνίες, οἱ διαφορές, οἱ ἔριδες, οἱ ἀγῶνες κατὰ τὴν ἔρευνα τοῦ σωστοῦ καὶ τὴ ζήτηση τῆς ἀλήθειας. Καὶ τὸ τρίτο, ποὺ ἴσως δὲ θὰ φθάση ποτέ, θὰ φανερωθῆ ὅταν ὅλη ἡ ἀνθρωπότης σοφὴ καὶ ὁμόφωνη ἡσυχάση μετὰ τὴν ἐπίγνωση τοῦ σωστοῦ καὶ τοῦ ἀληθινοῦ.

Ὁλόκληρη ἡ Ρωμιοσύνη, μπορεῖ νὰ ποῦμε, σήμερα κοιμᾶται ἀμέριμνη στὴν ἀγκαλιὰ στῆς σχολαστικῆς ἀμάθειας καὶ πλάνης. Ἀλλ' ἡ ἐθνικὴ ἰδέα, πᾶνε λίγα χρόνια, ἐρρίχθηκε ἀναμεσά της καὶ ἡ συζήτηση καὶ ἡ ἔρευνα, ἂν δὲν γενικεύθηκε ἀκόμα, θὰ γενικευθῆ. Ἡ ἰδέα τῆς ἀληθινῆς προόδου τοῦ ἔθνους ἄρχισε νὰ φωτίζη πρῶτα πρῶτα, ὅπως ἦταν ἐπόμενο, τὸν πιὸ ἀγνὸ κόσμο, τὸν ποιητικό, ἐκεῖθε θαμποχάραξε γιὰ τοὺς πιὸ ἀνήσυχους, τοὺς πιὸ ἐλεύθερους, τοὺς πιὸ ἐρευνητικούς, τοὺς πιὸ ἐργατικούς. Καὶ γιὰ ὅλους αὐτοὺς τώρα μιὰ νέα ἐθνικὴ αὐγὴ προβαίνει καὶ μιὰ προσδοκία μιᾶς ἐθνικῆς νίκης.

Ἀπὸ τὴ στιγμὴ αὐτὴ ἄρχισε γιὰ τὴν ἱστορία τῆς Ἰδέας καὶ τὴν ἱστορία τῆς Ρωμιοσύνης τὸ δεύτερο στάδιο, τὸ δύσκολο καὶ μακροχρόνιο, ἀλλὰ τὸ σύμφωνο μὲ τὴ φύση τοῦ ἀνθρώπου· διότι τὸ στάδιο τῆς ἔρευνας εἶνε τὸ κορφερὸ στάδιο τῆς δουλειᾶς καὶ τοῦ ἀγῶνα, τὸ πολυποίκιλο, τὸ ἑλκυστικὸ ποὺ μᾶς φέρνει στὸ καινούργιο, ποὺ μᾶς μαθαίνει τὸ ἄγνωστο, ποῦ μᾶς δείχνει τὸ Σωστό.

Ἴσως δὲν ἀρχίσαμε ἀκόμα νὰ τρέχουμε στὸ καθαυτὸ στάδιο τῆς ἔρευνας. Σταδιοδρόμοι ὅμως πολλοὶ θὰ προκύψουν σὲ λίγα χρόνια. Ἐμεῖς ἀρχιπλάστες ἑνὸς ὡραίου μελλοντος ἂς ἐργασθοῦμε στὸ προστάδιο, γκρεμνῶντας προλήψεις καὶ προκαταλήψεις.

Ἂς μὴ μᾶς τρομάξη ἡ ἀδιαφορία τοῦ κόσμου. Πολὺ περισσότερο ἂς μὴ μᾶς φανταξῆ τὸ σκιάχτρο τῆς Κοινῆς γνώμης.

Ἡ σφαλερὴ κοινὴ γνώμη ὀφείλεται κάθε φορὰ στὴν ἀποκρυσταλλωση μιᾶς πλάνης ἐφήμερης. Ἀλλ' ἡ ἀποκρυσταλλωσή της δὲν κατορθώνεται ὅπου τὰ ἐλεύθερα μυαλὰ δουλεύουν, κινοῦνται ἢ ἐλεύθερα μάχονται καὶ χτυποῦν καὶ σκορπίζουν τὴν πάχνη.

Οἱ κοινὲς γνῶμες — λέει ὁ σοφὸς — ἀποδείχνουν τὴν τεμπελιὰ καὶ τὴ ραθυμία τῶν ἀτόμων.

Ὅπου ἐργατικοὶ καὶ προοδευτικοὶ ἄνθρωποι ζοῦν καὶ κινοῦνται, οἱ κοινὲς γνῶμες ποῦ ἀντιπροσωπεύονται ἀπὸ πενταρολόγα ἐφημεριδογραφία δὲν πρέπει νὰ λογαριάζονται. Ἐργατικοὶ κι ἀκούραστοι ἂς σκορπίζουμε τὴν πλάνη ποῦ σχηματίζεται καθημέρα κι ἂς χτυπᾶμε τὴν πλάνη τὴν πολυετῆ.

Τὰ χτυπήματά μας δυνατὰ καὶ ἀδιάκοπα ἂς πέφτουν κατὰ τῆς γνώμης ποῦ χρόνια ἀνέθρεφαν οἱ λεγεῶνες δασκάλων κι ἂς γκρεμίζουν προλήψεις ποῦ ἔστησαν οἱ αἰῶνες.

Ξέρομε ὅλοι ποιὲς εἶνε. Ξέρομε ὅλοι πόσο βαθύρριζες εἶνε.

Ξερομε ὅλοι τὰ μέσα ποὺ εἶνε ἱκανοὶ νὰ μεταχειρισθοῦν οἱ ὀπαδοὶ τῆς ψευτιᾶς.

Ἐμεῖς ὅμως τὴ δουλειά μας! Τὴν ἀπογοήτευση καὶ τὴν κούραση τὴ νοιώθουν οἱ ἀψίκοροι, οἱ ἄβουλοι, οἱ ἄρρωστοι ποὺ δὲ νοιώθουν πεποίθηση στὸν ἑαυτό τους καὶ δὲν ἔχουν πίστη στὴν Ἰδέα τους.

Ὁ ἀντιδασκαλισμὸς ἔχει τὴν ἀλήθεια σύντροφον. Ὁ μελετημένος λοιπὸν ὀπαδός του ἂς ἔχη θάρρος, ἂς χτυπᾶ μὲ πεποίθηση κι ἂς ἔχη ὑπομονή!

Διότι δὲν πρέπει νὰ προσμένη τὸ βαθύρριζο δέντρο τῆς σχολαστικῆς Ἑλλαδομανίας νὰ πέση μὲ τὰ πρῶτα χτυπήματα.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΡΑΜΑΣ

ΣΤΗ ΦΙΛΟΘΗΚΗ
ΤΗΣ ΑΝΕΨΟΥΛΑΣ ΜΟΥ ΕΛΕΝΙΤΣΑΣ

1

Σὲ κάποιον ἥσυχο γιαλὸ γλυκογαληνεμένο
μιὰ μυστικιὰ σᾶν ὄνειρο βαρκούλα ἀργοαρμενίζει,
κι ἐδῶθε κεῖθε ἀκρογιαλιὲς μ' ἀνθένια βουναλάκια
σκυμμένες καθρεφτίζονται μέσ' στὸ γαλάζιο κῦμα.

Καὶ πειὸ βαθειά, πειὸ ξέμακρα, νησάκι μαγεμμένο
κορνιζωμένο ἀπ' τοὺς ἀφροὺς ποῦ ἀνάλαφρα φιλοῦν το
φιλεύει αἰώνια ἄνοιξη καὶ χαραυγούλα αἰώνια
σὲ πλήθια χλόης στρωματιὲς κ' ἀνθοτοπιὲς γλυκοῦ-
[λες.

Καὶ στὴν ὀνειροφάνταχτη βαρκούλα μέσα ἐσύ
μὲ τῆς χαρᾶς τ' ὁλόπριμο καὶ σιγανὸ ἀγεράκι
μέσ στῆς ζωῆς τὸ πέλαγο, γλυκόγελη, ἀρμενίζεις-

Ἂς στέκη γάλα ἡ θάλασσα: καὶ τ' ἀλαφρὸ τ' ἀγέρι
εὐωδιασμένο μὲ ὅλω μας τὲς γκαρδιακὲς εὐχοῦλες
πρὸς τὸ νησί τῆς εὐτιχιᾶς σιγαλινὰ ἂς σὲ φέρει.

2

Τὶ φεγγαρόλουστη νυχτιά· χρυσάφινο γεφύρι
πὰ στὸ ποτάμι τὸ πλατὺ· τρεμάμενο νεράκι
σὲ κύματα σιγαλινὰ σπιθοβολάει· λὲς φλόγες
παίζουν ἐκεῖ δίχως καπνὸ καὶ πύρα· σιγανάκι
ἀνάσανε ἀπ' τὴ νοτιά· ἀθόρυβα κατκι
σπρώχνει μισόγιομο πανὶ καὶ φέρνει το ἀνάρια
καταμεσὶς στὴν πυρκαγιὰ φωτίζεται καὶ λάμπει·
ἀργοδιαβαίνει· ἡ πλώρη του στὸ σύθαμπο εἶναι τώρα
κι' ἀγάλι ἀγάλι λάκαιρο περνᾷ· περνοῦν κι οἱ ὧρες
οἱ μυστικὲς κι ἀσύντιχες κι ἐγὼ ἄγρυπνος θαμάζω
ἀγάλια νὰ ξεκοβεται ἀπ' τὸν ὄχτο τὸ γεφύρι
καὶ νὰ μαζεύεται ἡ λαμπὴ στὴν ἄλληνα μεριὰ
'κεῖ ποῦ ἀπ' τὰ μεσούρανα θωριέται σὲ καθρέφτη
τῆς νύχτας ἡ βασίλισσα χλωμή, γλυκειά, θλιμμένη.

Chembrechit — Κ. ΑΔΑΜΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΤΡΙΔΑ

ΔΥΟ ΛΟΓΙΑ ΣΤΗΝ ΑΡΧΗ

Ὅταν καμμιὰ φορὰ ταξιδεύω 'στὸν τόπο τῆς πατρίδας μου, κοντὰ 'στὴ μελαγχολία ποὺ γεννάει τοῦ ταξιδιοῦ ὁ χωρισμὸς τὸ ἄγνωστο καὶ νέο, οἱ εἰκόνες ποὺ περνοῦν καὶ χάνονται σὰν ὄνειρα τοῦ δειλινοῦ μπροστά σου, καὶ μιὰ ἄλλη λύπη ἔρχεται καὶ γεμίζει τὰ στήθη μου καὶ λέω «κακημένος τόπος» ὅταν ταξιδεύω καμμιὰ φορὰ 'στὸν τόπο τὸν ἑλληνικό.

Εἴτε πλούσια τὰ δάση καὶ τὰ μέρη εὔφορα καὶ εὐχάριστα τὰ τοπία, εἴτε φλακαρὰ τὰ βουνὰ καὶ ἀχάριστος καὶ φτωχὸς ὁ τόπος, πάντοτε ἡ ἴδια λύπη, τὸ ἴδιο παράπονο· γιατὶ νὰ μὴν εἶναι καὶ τὰ τελευταῖα καλά, γιατὶ νὰ μὴν εἶναι καλύτερα καὶ τὰ πρῶτα, παράδεισοι ἀληθινοί, ἐνῷ μποροῦσαν νὰ εἶναι, γιατὶ νὰ μὴν τὰ στεφανώνη ἀκόμα, ὕστερα ἀπὸ τὴ βροχὴ καὶ τὴ θύελλα τοῦ 21, τὸ οὐράνιο τόξο τῆς δόξας, τῆς δόξας τῆς ἀληθινῆς, τῆς δόξας τῆς προόδου;

Γιατὶ νὰ μὴ φανῆ ἀκόμα ὁ ἄνδρας ἐκεῖνος ὁ μυριοποθητός, ὁ Μεσσίας μας, ποὺ νὰ μᾶς κινήση, νὰ μᾶς ἐνθουσιάση, νὰ μὰς δώση τὴν ταξι καὶ τὴν δύναμι τῶν ἔργων, νὰ μᾶς ἀναστήση.

Φοβερὴ ἔλλειψι ἀπὸ ἄνδρες, ὅσο ἄγρια ἡ ἀνάγκη ποὺς τοὺς ζητᾷ.

Γιατὶ οἱ Ἕλληνες θέλουν ἄνδρες γιὰ ν' ἀνοίξουν δρόμο 'στὴν πρόοδο, ἐν ᾧ 'στὰ ἄλλα φῦλα, ἰδίως τὰ Ἀγγλοσαξωνικά, ἡ πρόοδος ἡ σιγαλὴ καὶ μικρὴ 'στὸν ἕνα καὶ 'στὸν ἄλλο κλάδο, 'στὸν μικρὸ καὶ 'στὸν μεγάλο ἰδιώτη, ποὺ εἶναι φυσικὴ 'στὸ ἔθνος του καὶ γενικὴ 'στὴν ζωή του, ὅλο του τὸ περιβάλλον, γεννάει τοὺς τέτιους ἄνδρες.

Αὐτὴ εἶναι ἡ διαφορά μας ἡ ψυχολογική, ποὺ ἔχει τὴν ἀρχή της 'στὸ κλῖμα ποῦ ἐξάπτει καὶ λυγίζει τὴν δρᾶσι, 'στὴ φυλὴ ποὺ παραβλέπει τὰ μικρὰ πράγματα ὡς εὐτελῆ καὶ τοὺς ἥσυχους θανάτους ὡς ἀδόξους, ποὺ παραλύει μὲ τὸν λογισμὸ τὴ δύναμι καθεμιᾶς πίστεως ποὺ πιπιλίζει μὲ ἡδονὴ τὴν θεωρία καὶ ἀρνεῖται ἂν καὶ τὴν ξεύρει, καὶ δὲν ἐκτιμάει τὴν πραγματικὴ ἀξία, τέλος 'στὴν ἱστορία ποὺ σέρνει πρὸς τὸ ἁμαρτωλὸ παρελθόν της, τὸ ὁποῖον δὲν ἔχει ἕνα κέντρον, μιὰ τάσι, ἀκτῖνα παντοτεινῆς ζωῆς, μιὰ περιφέρεια, γενικὴ ἑνότητα, 'ς ὅλους τοὺς κλάδους πρόοδο, ἀλλὰ μόνον φωτίζεται ἀπὸ τὰ ἡρωϊκὰ κατορθώματα τοῦ ἀτόμου.

Οἱ Ἕλληνες, ποὺ θυσιάζουν 'στὴ δημοκοπία καὶ 'στῶν λόγων τὴν ὡραία ἔκφρασι τὴν ὕπαρξί τους, καὶ τυλίγουν μέσα 'στὰ ῥάκη τῆς διχονοίας τὴν τιμή τους, μὲ τὸ σοφιστικὸ πνεῦμα τους καταστρέφουν κάθε ἀληθινό, μὲ τὸ ἀψὺ ποῦχει ἡ καρδιά τους λησμονοῦν κάθε κακὸ ποὺ τοὺς ἔκαμαν, κάθε καλὸ ποὺ πρέπει νὰ κάνουν, καὶ χωρὶς δύναμι ἔργων, λυγισμένοι χωρὶς νὰ τὸ παραδέχουνται, ζητοῦν νὰ ἰδοῦν τὸν ἄνδρα ἐκεῖνο, τοῦ ὁποίου τὰ σπέρματα οἱ ἴδιοι καταστρεψαν, ζητοῦν αὐτὸν σὰν ἀπὸ θαῦμα νὰ λθῆ ἀναμέσο τους, νὰ τοὺς κινήση νὰ τοὺς ἐνθουσιάση, νὰ τοὺς ἀναστήση.

Ὅλα τέτια θαύματα ἔχει ἡ ἱστορία τους, καὶ τώρα πάλι ἕναν ἄνδρα θέλουν. Ὁ Βάσιγκτων καὶ ὁ Βολιβάρ, ὁ Ναπολέων καὶ ὁ Γουλιέλμος ὁ Ἄος, ὁ Βίκτωρ Ἐμμανουὴλ καὶ ὁ Γαριβάλδης καὶ τόσοι ἄλλοι ἄρχισαν νὰ δημιουργοῦν καὶ νὰ δοξάζουν κράτη, κι αὐτοὶ μέσα 'στὸ θαῦμα τοῦ ἱεροῦ τῶν ἀγῶνος σκοτώνουν τὸν πατέρα τους, τὸν Καποδίστρια, καὶ ὕστερα φαρμακώνουν ὁλοένα κάθε μέτρια μὰ πολὺ χρήσιμη ἀξία.

Ἔτσι καὶ σ' ἐμένα ἡ ὀνειροπόλησι αὐτὴ καὶ ἡ προσδοκία γιὰ τὸ ἴδιο θαῦμα ζῆ· καὶ ὅταν βλέπω τὰ κακὰ χάλια μας καὶ ἀφοῦ τὸ θαῦμα αὐτὸ δὲν γίνεται

μπροστά μου, λυπᾶμαι, λυπᾶμαι καὶ λέω «καημένος τόπος» 'κεῖ ποῦ περνῶ τὸν τόπο τῆς πατρίδας μου.

Ἐμελέτησα πολὺ τὴν ἱστορία της, ἐμελέτησα τὴν τύχη της, τὸν πόθο καὶ τὴν συμφορά της, τὴ δόξα της 'στὰ βιβλία... καὶ τώρα ποὺ γράφω ὅσα εἶδα καὶ ἄκουσα μόνος μου ἀπὸ τὰ μέρη της, μὲ λίγα λόγια μιὰ ζωγραφιὰ χλωμὴ πλάττω, καὶ χαράζω 'στὸ πλάϊ της σὰν ποίημα τὰ αἰσθήματα τῆς ἀγάπης μου γι' αὐτήν, χωρὶς ὅμως νὰ κρύβω τὴν ἀλήθεια, καὶ σὰν κορνίζα ἀπὸ ἀγρολούλουδα πλέκω τριγύρω καὶ στολίζω μὲ τὰ ἴδια λογια, τὰ ἴδια ἔθιμα, τοὺς ἴδιους παλμοὺς καὶ τὶς παραδόσεις, ὅπως τὰ εἶδα καὶ τὰ ἄκουσα ἀπ' τὸ λαό.

Καὶ γι αὐτὸ θὰ ἰδῆτε ἐδῶ μέσα μαζὶ μὲ ἄγνωστα ἔθιμα καὶ θαμμένες ἀπὸ καιρὸ ἱστορίες καὶ παραμύθια καὶ ἰδιωματικὴ γλῶσσα ποὺ καὶ ποὺ καὶ λέξες λαϊκές, χαρακτηριστικές, παράξενες.

ΒΟΣΤΡΥΧΩΜΕΝΗ

Ἄκουσα πὼς ἄλλα μέρη εἶναι πολὺ ὡρκιότερα ἀπὸ τὴν πατρίδα μου. Τὸ δάσος τῆς Πινέτας 'στὴν Ἰταλία, οἱ λίμνες τῆς Ἐλβετίας, τὰ φιόρδ τῶν Σκανδυναυῶν, ἡ Σκωτία. Ἄκουσα πὼς ἐδῶ δὲν θὰ ἰδοῦμε ποτὲ μιὰ Νίκαια καὶ μιὰ Βενετιά...

Ποιὸς τὰ ἀρνεῖται; Ἀλλὰ καὶ ποιὸς θὰ εἰπῇ πῶς δὲν ἔχουμε μιὰ θεία παραλία, βοστρυχωμένη ἀπὸ μύρια λιμανάκια, ἀπὸ ἡλιολουσμένα ἀκρωτήρια, ἀπὸ χαριτωμένους κόλπους;.. Καὶ μιὰ θάλασσα γεμάτη ἀπὸ ἀμπελόφυτα νησάκια, τὸ ἀρχιπέλαγος τοῦ Αἰγαίου ποὺ ἀσπρογαλιάζει διμένο μέσ' στὸ δακτυλίδι τῶν ἀκρογιαλιῶν τὸ χρυσωμένο;.. καὶ τῶν Τεμπῶν τὴν μαγεία καὶ τῆς Κερκύρας μας τὄνειρο;

Βοστρυχωμένη ἀκρογιαλιὰ ποὺ μέρες καὶ νύκτες σ' ἔχω περπατήσει πηγαίνοντας ἀμέριμνος τὸ δρόμο σου, γεμᾶτος ὄνειρα ἐλαφρὰ ποὺ φέρνει ὁ μπάτης καὶ ἡ γειτονιὰ τῆς θάλασσας, χωρὶς σκοπὸ καὶ πύθο, τὸν δρόμο σου τὸν ἀτέλειωτο ποὺ μοιάζει μὲ τὸ αἰώνιο ταξίδι τῆς ζωῆς, μὲ τὸν δρόμο τῆς ἀθανασίας.

Βοστρυχωμένη ἀκρογιαλιά, τοῦ Σαρωνικοῦ ποὺ ἐκεῖ 'στὸν Πόρο σβήνει, τοῦ 'Αργολικοῦ ποὺ τὸ Μυρτῶον τὴν φιλεῖ καὶ τῆς Χαλκιδικῆς ποὺ ὁ Ἄθως ὁ μυριόφυτος τὴν στεφανώνει.

Βοστρυχωμένη ἀκρογιαλιὰ τοῦ Ἰονίου καὶ τῆς Ἰωνίας...

ΓΥΡΩ ΣΤΗΝ ΑΚΡΟΝΑΥΠΛΙΑ

Κάτω ἀπὸ τά Πέντε Ἀδελφια, τὸν προμαχῶνα μὲ τὰ πέντε κανόνια, ποὺ προφύλαγαν τὴ εἴσοδο τ' Ἀναπλιοῦ, ἀρχίζει ὁ δρομίσκος ποὺ ἔρχεται γύρω 'στὸ βράχο τῆς Ἀκρονυπλίας τὸν πρασινισμένο ἀπὸ φραγκοσυκιὲς σωρό.

Ἕνα κόκκινο φαναρι 'στὸ δρόμο σου. Ἕνα ἐκκλησάκι μέσ' στὸ βράχο ἀπὸ πάνω σου. Εἶναι θαμμένοι ἐκεῖ κάτι ἐπαναστάτες ἐπὶ Ὄθωνος, ἂν θυμοῦμαι καλά.

Εἶναι ἀπὸ τὴ στεῖρα, ἀπὸ τὴ θερμοκέφαλη καὶ ἀνάξια ἐκείνη ἐποχὴ ποὺ σοῦ φέρνει 'στὸ στόμα μιὰ φράσι «ποῦ χνόντουσαν!».

Στὴν Ἄρια, ἕνα χωριὸ κοντὰ 'στ' Ἀνάπλι, ἔχουν θάψει τὸν Δυοβουνιώτη, ἕναν ὡραῖο νέο ἀξιωματικό, ποὺ σκοτώθηκε τότε. Τὸ σχολαστικὸ καὶ ἀνόητο ἐπίγραμμα ποὺ τοῦ ἔχουν γράψει ἐπάνω 'στὸ μάρμαρο, θαρρεῖς πὼς εἶναι ὁ καθρέπτης τῆς ἐποχῆς ἐκείνης καὶ τῶν ἀγώνων της.

Τί μαγευτικὰ ποῦ εἶναι τὸ βράδυ γύρω 'στὴν Ἀκρονυπλία, ποὺ χάνεται ἡ ματιά σου 'στὸν πόντο πέρα καὶ τὸ φεγγάρι χαϊδεύει τὸν βράχο ποὺ πατεῖς...

Ἐκεῖ ψηλά, μοῦ εἶπαν, ὅτι θὰ ἔκανε παλάτι ὁ πρῶτος βασιλιᾶς μας.. Θὰ ἦταν μαγικὸ παλάτι.!

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

Ψαράδες περνοῦν ἀπὸ κάτω καὶ κάποιος λέει τραγουδῶντας.

Ἀπὸ τὸ στρίξι τ' ἀργαλιοῦ
καὶ τὴ γλυκειὰ λαλιά της
Ὁ ἥλιος ἐξεστόχησε,
δὲν πάει νὰ βασιλεψῃ.

Ὦ τί τραγούδια! θαρρεῖς μαργαριτάρια ψάρευαν...

Μέσ' 'στὴν καρδιά μου ἀναδεύοντας αἰσθήματα τὰ τραγούδια τοῦ λαοῦ μιλᾶνε... τἄχω 'στὸ στόμα μου πάντα, στροφὲς 'στὸ νοῦ μου ἀνεμίζουν καὶ 'στὴ ψυχή μου πλάττοντας ἕνα Τραγουδιστὴ ποὺ νὰ κλείνῃ μέσα του τὴν Ἑλληνικὴ φύσι, τὴν Ἑλληνικὴ ζωή, τὴν λεβεντιὰ καὶ τὴν ἀγάπη, τὴν πλαστικὴ μορφὴ καὶ τὴν εὐγενικὴ ὁρμὴ 'σὲ ἀγῶνες σώματος καὶ 'σὲ ἀγῶνες πνεύματος ποὺ νᾶνε διάφανο καὶ κρυσταλλένια νὰ κτίζῃ παραμύθια, καὶ σὰν καθάρια πηγὴ μ' ὡρκῖο κελάρυσμα νὰ τραγουδῇ, καὶ 'στὴν ψυχή μου πλάττοντας τὸν Τραγουδιστὴ ἐκεῖνον θαρρεῖς τὸν ἔβλεπα πάντα ἐμπρός μου, μαζί μου νὰ ταξιδεύῃ, 'στοὺς κινδύνους τολμηρὰ νὰ πηδάῃ, ἀγάπη ὡραία νὰ τὸν πλημμυρῇ, καὶ νὰ λουζοκτενίζῃ τὸ κορμί του γιὰ νὰ τὸ θυσιάσῃ, πληγωμένο κατάστηθα, 'στὸ βωμὸ τῆς δόξας τῆς πατρίδας του.

Στὴ Ρούμελη θέλω νὰ πᾶμε, μοῦ λέει ὁ φίλος μου αὐτός, ὁ φανταστικὸς Τραγουδιστής, ποὺ τοῦ εἶχα δώσει ὄνομα καὶ τὸν ἔλεγα Δῆμο, σὰν παιδὶ τοῦ λαοῦ ποὺ ἤτανε, σὰν ἐγγόνι τοῦ παλιοῦ ἑλληνικοῦ δήμου.

Τὸ τραγοῦδι ἀκόμα ἀκούετο ἀπὸ τὴ βάρκα τὴ δεμένη 'στὴ γλῶσσα, μῶλο μικρό, ἔξω ἀπ' τὸ τὸ λιμάνι, κοντὰ 'στὴν πόρτα τοῦ τείχους ποὺ μὲ λίγες σκάλες σὲ ἀνεβάζει καὶ πᾶς 'στὴν πόλι καὶ 'στὸν ψαρομαχαλᾶ...

Τὴ σκάλα π' ἀνεβαίνεις
ν' ἀνέβαινα κ' ἐγώ
σὲ κάθε σκαλοπάτι
νὰ σὲ γλυκοφιλῶ..

ΟΙ ΣΚΟΠΟΙ

Κάτω 'στὰ καπηλειὰ τῆς ἀκρογιαλιᾶς ὁ ναυτόκοσμος λέει τοὺς σκοπούς του μ' ἕνα ταμπουρᾶ.

Ξηπόλυτοι, ξεσκούφωτοι, ἄλλοι ὡς τὰ γόνατα ἔχουν κουλουριάσει τὸ πκνταλόνι τους, ἄλλοι μὲ γυμνὰ στήθια, πίνουν, ἀλλὰ πιὸ πολὺ καπνίζουν.

Τὰ χέρια τους χονδρὰ ἀπὸ τὰ παλαμάρια, τὰ γένεια τους καὶ τὰ μαλλιὰ μπλεγμένα, τὰ μάτια τους κουρασμένα ἀπὸ τὴν ἀγρυπνιά...

Καὶ λένε κανένα σκοπό, ἦχο γνωστο ἀποκοιμιστικὸ καὶ σιγαλό, ἦχο ποὺ χωρεῖ δυὸ δεκαπεντασυλλάβους στίχους καὶ δυὸ ἐπωδοὺς ὀξυτόνους ἢ προπαροξυτόνους, βγαλμένους ἀπὸ μύρια τραγούδια, ἦχο ποὺ πλανᾶται 'στὶς παραλίες, ποὺ οἱ θαλασσινὲς πολιτεῖες ὅλες τὸν ξέρουν, ἡ Σμύρνη καὶ ἡ Πόλι, ἡ Σαλονίκη καὶ ὁ Πειραίας, ἡ Σύρα κι ὁ Δούναβις...

Καὶ ξεσυννεφιάζουν λίγο τὰ μοῦτρα τῶν ναυτικῶν μὲ τοὺς σκοπούς, ποὺ τοὺς λένε καμμιὰ φορὰ καὶ χαβάδες, ποὺ τοὺς παίζουν μὲ ταμπουράδες καὶ μὲ σαντούρια, ποὺ καμμιὰ φορὰ κανένα σουραύλι καὶ κανένα ντέρι τοὺς διακόπτει μὲ τὸν ὀρχηστικό τους ρυθμό.

—Θὰ σαλπάρουμε! ἀκούεται μιὰ φωνὴ ποὺ πνίγεται μέσ' 'στοὺς καπνοὺς τοῦ καπηλειοῦ...

Τέσσερες πέντε κουλουριασμένοι 'στὶς πατατοῦκες τους φεύγουν χωρὶς νὰ τοὺς καταλάβῃς, ἀμίλητοι, ἕτοιμοι πάντα...

Ἀχ! νᾶνταν οἱ ναυτικοὶ 'στὴν ξηρὰ ὅπως 'στὴ θάλασσα ἄγρυπνοι 'στὸ καλό, ἥσυχοι, νηφάλιοι... Ἀχ νᾶταν οἱ κυβερνῆτες μας σὰν οἱ ναυτικοί μας 'στὴ θάλασσα.

ΤΟ ΜΠΑΛΚΟ ΜΠΕΣΤΙΟ

Ὁ λοστρόμος δὲν ἐξύπνησε τοὺς ναῦτες, οἱ σκοποί τοὺς ἐκράταγαν ἀκοίμητους... Λύνουν τὶς πρυμάτσες ἀπ' τὸ μουράγιο, σαλπάρουν τὴν ἄγκουρα 'στὴ μπόμπα, σηκώνουν τὸν πρῶτο φλόκο καὶ τὸ ἀνεμόπανο τῆς ῥάντας 'στὸ τελευταῖο καταρτι...

Καὶ τὸ τρικάταρτο μπαλκομπέστιο κινεῖται νὰ φύγῃ... Φυσάει ἄνεμος εὐνοϊκός, σηκώνουν ὅλα τὰ πανιὰ καὶ τὸ θεριὸ ἐκεῖνο σκιρτᾷ ἐπάνω 'στὰ νερὰ ἐλαφρό.

—Γιὰ ποῦ πᾶτε; φωνάζω ἀπὸ τὸν μῶλο. Ἀλλὰ κανεὶς δὲν μοῦ ἀπαντᾷ.

Ξαναρωτῶ, ἀλλὰ γρύλλισμα ἀπὸ ὀργὴ ἀκούεται. Ἕνας ψαρᾶς, ποὺ ἑτοιμάζει τὴ βάρκα του γιὰ νυχτερινό πυροφάνι, μοῦ λέει:

—Ἔπρεπε νὰ τοὺς εἰπῇς «γιὰ ποὺ μὲ τὸ καλό ἢ γιὰ ποῦ σὰν θέλει ὁ θεός;» γιὰ νὰ σοῦ ἀπολογηθοῦνε· γιατὶ αὐτὸς δὲν ξέρει ἂν θὰ πάῃ, εἶναι πλοῖο μὲ πανιά, ὅπου τὸν βγάλει ὁ βοριᾶς καὶ ὁ θεός κ' ἡ Παναγιὰ ποὺχει τὸ εἰκονισμά της 'στὴν πλώρη καὶ τῆς καίει καντήλι.

Ὁ ψαρᾶς ἐκίνησε... Τότε κεγὼ συμμορφωμένος ἀπ' τὰ λόγια του τοῦ λέγω ὅπως συνηθίζεται: — Καλὴ φρεσκάδα.. Ἂν πιάσετε γοφάρια θέλω κεγώ, νὰ μοῦ φυλάξῃς.

Τὸ Μπάλκο μπέστιο, ποὺ εἶναι ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα ἐμπορικὰ ἱστιοφόρα καὶ μόνο ἡ Νάβα τὸ περνάει, ἐχάθηκε μακριὰ σὰν περιστέρα...

Ἀχ νὰ ταξίδευα, μ' αὐτό! ἄκουσα μιὰ φωνὴ βαθιὰ ἀπὸ τὴ ψυχή μου.

Η ΜΑΡΩ

Νὰ μιὰ σκάλα γιὰ τὴ Ρούμελη, ποὺ τὰ βουνά της φαίνονται συνεφιασμένα. Ὁ Ἔπαχτος, μὲ τὸ κάστρο του τὸ μεγάλο, μὲ τὶς ἐπάλξεις καὶ τὰ τείχια του, ποὺ μοιάζει μὲ τ' Ἀνάπλι, ἀλλὰ δὲν εἶναι σὰν κεκεῖνο ζωσμένος.

Τὸ πέραμα, βάρκα μεγάλη, πλησιάζει, βλέπεις κάτι λεύκες καὶ κάτι πλατάνια δεξιὰ καὶ τὰ σπιτάκια 'στὴ ῥίζα τοῦ φρουρίου... Εἶναι δειλινὸ φθινοπώρου... ὅλα μιλοῦν γλῶσσα ποιητικὴ αὐτὴ τὴν ὥρα... ἡ ἀνάμνησι ὅλη τῆς ἱστορίας τῆς Ρούμελης, τὰ τραγούδια της, τὰ βουνά της, τὰ ἀνέκδοτα πλημμυροῦν τὴ μνήμη μου.

Δεξιὰ 'ς ἕνα διβανάκι κάθεται μιὰ τσούπα, φορεῖ κίτρινο μανδήλι 'στὸ κεφάλι καὶ κοιτάει κατὰ τὸν δρόμο ποὺ ἔρχεται ἀπ' τὰ βουνά... Τὴν ἐβάπτισα Μάρω τὴν χαριτωμένη κόρη χωρὶς νὰ τὴν ἠξεύρω... Μάρω, εἶναι ὄνομα ἐθνικό, βουνίσιο, ἀγαπητό, τύπος Ρουμελιώτικος... Ὁ ἱστορικός μας Παπαρρηγόπουλος προσπαθεῖ νὰ ἀποδείξῃ πὼς ἡ Παναγία ἦτο τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἡ λατρεία καὶ γιατὶ ἄμα ἐσώθη ἡ Πόλι ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς τοῦ βοριᾶ καὶ τῆς ἀνατολῆς ἔκαναν ὕμνο 'στὴ Μαρία, τὴν ὑπέρμαχον, καὶ ὄχι 'στὸν Θεό.

Μάρω, λέει ὁ λαός, τὸ ἄστρο τῆς Ἀφροδίτης, καὶ τὴν Πούλια καμμιὰ φορά, Μάρω, λέει, τὴν πονηρὴ ἀλεποῦ...

Μαρία ἔλεγαν καὶ τὴν Πενταγιώτισσα, ποὺ λέει τὸ τραγοῦδι.

Τὸ πέραμα ἐρρίχθηκε 'στὴν ἀμμουδιά, ἀγωνίζονται οἱ βαρκάρηδες ἀκουμβῶντας τὰ κουπιὰ 'στὸ βυθό, νὰ τὸ σύρουν πρὸς τὸ λιμάνι...

Καὶ ἡ Μάρω βλέπει ὁλοένα, 'στὸ διβάνι κρεμασμένη, χωρὶς νὰ προσέχῃ ἀλλοῦ, χωρὶς νὰ χάνῃ ἕνα βλέμμα... Ἔχει ὅλη παραδοθῇ 'στὴν προσδοκία τοῦ μορφονιοῦ ποὺ θαρρεῖς πὼς θὰ φθάσῃ ἀπὸ τὰ βουνά.

Καὶ ὁ Τραγουδιστής, ὁ φανταστικός μου φίλος, ἀπάνω 'στὴν πλώρη τῆς βάρκας στεριωμένος, ἁρπάζει ἕνα δημώδη στίχο καὶ πλάττοντας τὴν συνέχεια λέει μὲ λυγερὴ καὶ σιγαλὴ φωνή·

Ἀπὸ μακριὰ νὰ γκρεμισθῇς καὶ χαμηλὰ νὰ πέσῃς
Νὰ μπαινοβγαίνουν οἱ γιατροὶ, νὰ παραστέκῃ ὁ χάρος,
Καὶ σὺ νὰ κλαῖς νὰ δέρνεσαι ποὺ πιὰ δὲ θὲν ἀρέσῃς
Στὸν καρδιοκλέφτη μορφονιό...
Κι ὁ μορφονιὸς νὰ μὴ φανῇ κ' ἐγὼ, ἀκριβή μου Μάρω,
Νάρθῳ κοντά σου φτερωτὸς ἁρματωλός, κουρσάρος
Νὰ πολεμήσω τὸ στοιχειό, τὸν ψυχοκλέφτη χάρο,
Ἐγὼ γιὰ τὴν ἀγάπη σου!

ΚΩΣΤΑΣ Σ. Γ***

ἀκολουθεῖ